

II Засідання

Тема: Адаптація учнів 5 класу у 2023-2024 навчальному році під час викладання предметів суспільно-природничого циклу

Мета: проаналізувати адаптацію учнів 5 класу на уроках суспільно-природничого циклу у поточному навчальному році

Дата проведення: 02.11.2023 року

ПЛАН РОБОТИ

№	Тема	Форма проведення	Відповідальний
1	Обговорення адаптації учнів 5 класу на уроках суспільно-природничого циклу у новому навчальному році	Аналіз, звіт	Кузьменко І.М.
2	Ознайомлення та обговорення положення про оцінювання навчальних досягнень учнів 5 класів НУШ	Обговорення	Члени МО
3	Ознайомлення з критеріями формульовального оцінювання	Обговорення	Члени МО
4	Ознайомлення з методичними матеріалами Міністерства освіти і науки України щодо зниження рівнів ризиків в освітньому середовищі НУШ для 5 класу у 2023-2024н.р.	Обговорення	Кузьменко І.М.
5	Опрацювання критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів з суспільно – природничих дисциплін у 2023-2024 н.р.	Обмін досвідом	Члени МО

ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ 5 КЛАСУ НУШ. ПРАКТИЧНІ ПОРАДИ

Оцінювання п'ятикласників здійснюється відповідно до Методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 № 289.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є такі:

1. **Поточне** : призначене для встановлення рівнів опанування здобувачами освіти навчального матеріалу та здійснення корегування щодо застосованих технологій навчання; упроваджувати поточне оцінювання необхідно систематично, використовуючи завдання на повторення пройденого матеріалу й закріплення вивченого.
2. **Підсумкове** : тематичне, семестрове, річне.
3. **Формувальне**: самооцінювання, взаємооцінювання учнів, оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостереження вчителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів тощо).

Поточне, підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання результатів навчання здійснюють за 12-бальною системою (шкалою), а його результати позначають цифрами від 1 до 12.

За рішенням педагогічної ради заклад освіти визначає адаптаційний період з _____ до _____, коли поточне та тематичне оцінювання не здійснюється.

Результати формувального (поточного формувального) оцінювання, самооцінювання, взаємооцінювання учнів, оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостереження вчителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів тощо) педагог фіксує в особистих джерелах.

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Бал	Загальна характеристика
1	Учень/учениця розрізняє об'єкти вивчення.
2	Учень/учениця відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.
3	Учень/учениця відтворює частину навчального матеріалу; з допомогою вчителя, виконує елементарні завдання.
4	Учень/учениця з допомогою вчителя відтворює основний навчальний матеріал, повторює за зразком певну операцію, дію.
5	Учень/учениця відтворює основний навчальний матеріал, із помилками й неточностями дає визначення

	понять, формулює правило.
6	Учень/учениця знає й розуміє основні положення навчального матеріалу відповідає правильно, але недостатньо осмислено; застосовує знання, коли виконує завдання за зразком.
7	Учень/учениця правильно відтворює навчальний матеріал, знає основоположні теорії і факти, наводить окремі власні приклади на підтвердження певних думок, частково контролює власні навчальні дії.
8	Учень/учениця має достатні знання, застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, намагається аналізувати, встановлювати найсуттєвіші зв'язки й залежність між явищами, фактами, робити висновки, загалом контролює власну діяльність; відповідає логічно, але з певними неточностями.
9	Учень/учениця добре володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в стандартних ситуаціях, аналізує й систематизує інформацію, використовує загальновідомі докази й самостійно та правильно аргументує їх
10	Учень/учениця має повні, глибокі знання, використовує їх у практичній діяльності, робить висновки, узагальнення
11	Учень/учениця має гнучкі знання в межах вимог навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, знаходить інформацію та аналізує її, ставить і розв'язує проблеми.
12	Учень/учениця має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях; самостійно аналізує, оцінює, узагальнює опанований матеріал, самостійно користується джерелами інформації, ухвалює обґрунтовані рішення.

“Хочу вчитись!”: освітнє середовище НУШ для 5 класу

Уже за кілька днів перші НУШівці (без урахування пілотних класів) розпочнуть навчання в середній школі. Ці діти вже звикли до нових підходів у навчанні, організації освітнього середовища, оцінюванні та побудові взаємин з однокласниками та вчителями. Натомість більшості педагогів середньої та старшої шкіл уже з 1 вересня потрібно буде впроваджувати всі ці зміни.

*Під час вебінаруHouseofEurope авторка підручників та методичних посібників для НУШ, тренерка НУШ, співавторка онлайн-курсів для вчителів **Інна Большакова** розповіла про основні відмінності НУШ і традиційної школи, особливості спілкування з дітьми офлайн та онлайн, а також дала поради щодо підвищення мотивації учнів.*

Далі – пряма мова.

СЕРЕДОВИЩЕ ЗІ ЗНИЖЕМНИМ РІВНЕМ РИЗИКІВ

Нова українська школа, безумовно, базується, зокрема й на найкращих здобутках традиційної освіти минулих років, але й має низку кардинальних відмінностей. Насамперед це – мета створення освітнього середовища. На відміну від традиційної школи, НУШ акцентує увагу не лише на академічному навчанні, а й соціально-емоційному розвитку.

Освітнє середовище має бути передбачуваним для дитини: коли вона знає, що її чекає в класі, рівень тривожності знижується, вивільняючи додатковий ресурс для продуктивного навчання. Таке середовище називається **середовищем зі зниженим рівнем ризиків**. Воно дає дитині впевненість та зміщує фокус із пристосування до його певних аспектів на те,

як діяти в цьому середовищі та ефективно використовувати його для навчання.

Таке освітнє середовище, на відміну від традиційної школи, **не обмежується будівлею навчального**

закладу та класом – отримувати знання можна де завгодно й у будь-який час.

Організація роботи в школі раніше ґрунтувалася на її зручності для вчителя. Наразі фокус зміщується до потреб дитини та спонукання її до навчальної діяльності. Зокрема й, це стосується і взаємин між учнями та з вчителем. Педагог лишається дорослим, але не вдається до авторитарності (я дорослий, ти маєш мене слухатись), а управляє класом та підтримує дитину на шляху здобуття знань і умінь.

Вибудовування балансу між авторитетом учителя та автономією учня – складний процес, але в ефективному управлінні класом і полягає мета роботи педагога: створення такого класного середовища, яке полегшує й підтримує як академічне навчання, так і соціально-емоційний розвиток учнів.

Баланс потрібен, аби педагог не “загрався” в авторитарність, не втратив своєї “дорослості” й не перейшов у позицію “дитина-дитина”, але, з іншого боку, і не скотився в панібратство. Такий “здоровий” баланс підтримується системою правил класу й теплими, дружніми стосунками між учнями і вчителем.

Тому педагогу важливо встановити доброзичливі взаємини з учнями й підтримувати індивідуальну траєкторію розвитку кожного й кожної, використовуючи прозорі та зрозумілі стратегії реагування на неналежну поведінку, а також залучати самих учнів до спостереження за власними діями та самооцінювання (рефлексії).

ПРАВИЛА СПІВІСНУВАННЯ

Найперше завдання вчителя в 5 класі – створити спільноту, яка навчатиметься за правилами, що розроблять учні спільно з учителем.

Правила демонструють, що можна робити в класі, а що – ні, відображають загальні очікування щодо поведінки всіх учасників освітнього процесу.

Правила працюють, якщо вони:

- чітко визначені;
- реалістичні;
- сфокусовані на попередженні деструктивної поведінки;
- призводитимуть до наслідків, якщо їх не дотримуватись (і треба бути готовими до того, що діти почнуть перевіряти наміри вчителя щодо наслідків);
- турботливі, тобто існують не для приниження учня (про порушення правил та наслідки варто говорити з дітьми без надмірної емоційності та моралізаторства);
- сформульовані без використання заперечення. Наприклад, “не зневажати” – “поважати”, “не запізнюватися” – “приходити вчасно”;
- без подвійних стандартів: правила перестають діяти, якщо комусь дозволено їх порушувати.

Наслідки порушення правил можуть бути такими:

- попередження після першого порушення;

- таймаут для учня, якщо порушення повторюється: вчитель перериває діяльність учня і пропонує обдумати поведінку, наприклад, за окремою партою;
- індивідуальна бесіда чи “аркуш для міркування” (пропонується описати у вигляді фактів, що сталося і як могло бути інакше);
- індивідуальна бесіда з підписанням поведінкового контракту (які зобов’язання бере на себе дитина, а які – вчитель);
- за умови подальшого систематичного порушення правил педагог може запропонувати учню написати лист-пояснення для школи;
- лист додому чи зустріч із батьками.

Розроблені разом з учнями правила класу варто оформити наочно та розмістити в спільному доступі.

Важливо водночас **не плутати правила з рутинами**. Останні є процедурами, які ми виконуємо автоматично (мозок не витрачає додаткову енергію на виконання цих дій): підняти руку, якщо треба щось сказати; ввімкнути камеру та вимкнути мікрофон на онлайн-уроці тощо.

Рутини роблять роботу в класі системною, налаштовують на робочу атмосферу, дозволяють зосередитися на тому, що відбувається. І вони, безумовно, важливі для організації роботи в класі, але їх не має бути забагато, щоби діти швидко до них адаптувалися. Для 5 класу важливо, аби всі вчителі дотримувались однакових рутин і правил.

І варто пам’ятати, що порушення правил тягнуть за собою наслідки. **За відступ від рутин бувають нагадування, але не наслідки – дітям потрібен час на адаптацію.**

ЯК РОЗВИВАТИ ДОВІРЛИВІ СТОСУНКИ З ДІТЬМИ

У початковій школі НУШ є **практика ранкового кола**. Доцільно лишити її для 5 класу, адже це коло, де дитина відчуває спільноту, у якій усі різні, але підтримують одне одного. Це прекрасна практика для встановлення довірливих стосунків між дітьми й дітьми та вчителем, яка може використовуватись і на офлайн-, і на онлайн-заняттях. Ба більше, що дефіцит спілкування під час навчання онлайн у дітей впливає на їхні когнітивні здібності.

Завдання ранкового кола тут:

- перехід від “дому” до “школи” й долучення до шкільної спільноти;
- створення довірливих стосунків у класі;
- наслідування (я бачу, як спілкується вчитель, і намагаюся це робити так само).

УПРАВЛІННЯ КЛАСОМ ОФЛАЙН ТА ОНЛАЙН

Основні виклики в створенні освітнього середовища 5 класу НУШ під час війни:

- високий рівень тривожності й дітей, і дорослих;
- зниження працездатності учнів;
- їхні різні стартові (зокрема й технічні) можливості для навчання;

- формат навчання;
- новий зміст освіти, підходи до організації навчання.

Офлайн-класи дають можливість живого спілкування, обміну енергією, педагог швидше може помітити невербальні сигнали. Тут легше встановлювати правила та спостерігати за їх дотриманням.

Натомість онлайн відкриває доступ до ширшого вибору навчальних ресурсів. Тут на перший план виходить індивідуалізація навчання, тобто вибудовування траєкторії індивідуального навчання, коли кожен учень виконуватиме завдання, що відповідають його чи її можливостям. Однак у випадку дистанційної освіти складно створити класний колектив, тому обов'язково потрібно організовувати додаткові неформальні зустрічі для дружнього спілкування.

Зворотний зв'язок між учителем і учнем за умови асинхронного онлайн-навчання може відбуватися зі затримками, що не сприяє швидкому встановленню довірливого контакту так, як це можливо за очного навчання.

Але в будь-якому випадку першочергове завдання вчителя – створити клас, який працюватиме на основі спільних цінностей, прозорих правил, поваги та співпраці, а не конкуренції. Це сприятиме не лише зовнішній, але і внутрішній мотивації учнів до навчання.

Механізм “хочу вчитись” – дуже простий: ми хочемо робити те, від чого отримуємо задоволення (виділяється дофамін). Наприклад, учень зробив проєкт і вважає його надзвичайно вдалим, але він провалюється на загальному обговоренні. Очікування не справджується, дитина відчуває розчарування. Якщо учень вважає проєкт непоганим і натомість отримує захопливі відгуки, дофаміну виділяється чимало й дитина продовжує

працювати в тому ж дусі. Коли очікування збігаються з результатом, дитина не перебуває в ейфорії, але відчуває впевненість у своїх силах.

А от коли учня цікавить проєкт, над яким він працює, то дофамін виділяється, незалежно від оцінки оточення, і з'являються бажання працювати та енергія на цю роботу. Таке зацікавлення виникає, коли клас безризиковий, спрямований на навчання, коли він є абсолютно прозорим, заснованим на цінностях і повазі.

Працездатність інших людей допомагає збільшити власну. Коли дитина перебуває в середовищі, де всі активно навчаються, спрацьовують так звані дзеркальні нейрони, і вона мимоволі береться за роботу.

Саме тому основне завдання освітнього середовища Нової української школи – створити спільноту, що навчається, атмосферу безпеки, поваги та взаємодії, де вчитель піклується про учня та допомагає йому / їй розвиватися.

Джерело:
Веб-ресурс НУШ

<https://nus.org.ua/articles/rankova-zustrich-shho-tse-i-navishho/>